

De nettolijfrente onder de loep

Op 20 januari 2014 heeft toenmalig Staatssecretaris van Financiën Weekers een gewijzigd wetsvoorstel aan de Tweede Kamer aangeboden. Hierin wordt de aanpassing van het eerder ingediende wetsvoorstel tot wijziging van het Witteveenkader per 2015 geregeld. In dit artikel zal nader worden ingegaan op dit wetsvoorstel en dan met name op de voorgestelde nettolijfrente voor inkomensgroepen die meer verdienen dan € 100.000.

DOOR MR CAROLINE UENK

Beperking fiscale kaders per 2015

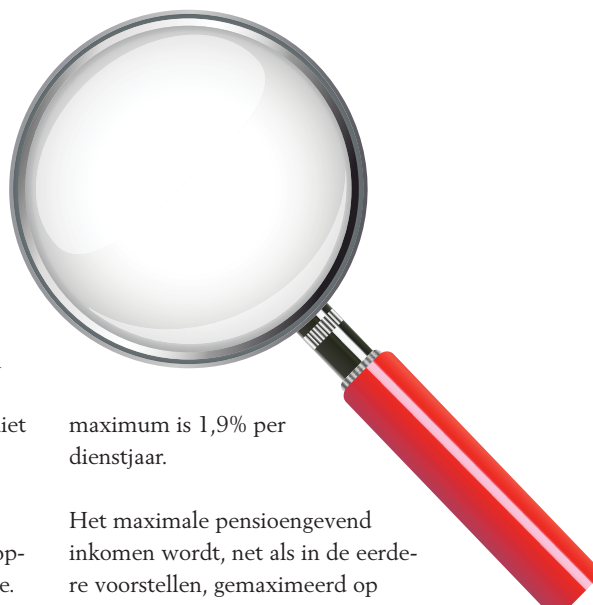
Historie wetsvoorstel

Op 15 april 2013 werd een wetsvoorstel ingediend waarin het Witteveenkader per 2015 verder moest worden verlaagd. Reeds toen werd voorgesteld om het maximaal pensioengevend salaris af te toppen op € 100.000. Het kabinet acht het niet nodig dat de samenleving pensioenopbouw boven een inkomensniveau van € 100.000 fiscaal faciliteert. Bij pensioenopbouw boven de € 100.000 staat volgens hen namelijk niet langer het bieden van een oudedagsvoorziening voorop, maar eerder vermogensopbouw. Voor de duidelijkheid: een werknemer die € 150.000 verdient kan vanaf 1 januari 2015 slechts pensioen opbouwen over € 100.000 minus de AOW-franchise.

De eerdere wetsvoorstellen stuitten op veel kritiek van onder andere de Raad van State en zijn in het najaar van 2013 niet aangenomen door de Eerste Kamer. Op 24 januari 2014 is het wetsvoorstel inzake de pensioenaanvullingsregelingen door de Staatssecretaris van Financiën ingetrokken. Het wetsvoorstel tot wijziging van het Witteveenkader is in de Eerste Kamer aangehouden voor nader beraad.

Gewijzigd wetsvoorstel beperking Witteveenkader

Zoals hiervoor beschreven is er op 20 januari 2014 een gewijzigd wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer. In dit voorstel wordt het opbouwpercentage voor middelloonregelingen verlaagd naar 1,875 per dienstjaar bij een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. Het huidige maximum is 2,15%. Bij eindloonregelingen wordt het opbouwpercentage verlaagd naar 1,657 per dienstjaar. Het huidige

maximum is 1,9% per dienstjaar.

Het maximale pensioengevend inkomen wordt, net als in de eerdere voorstellen, gemaximeerd op € 100.000. Deze maximering geldt alleen voor het ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen. Voor het arbeidsongeschiktheidspensioen blijven de maatschappelijke opvattingen het uitgangspunt. Er wordt in het wetsvoorstel een nieuwe spaarmogelijkheid op vrijwillige basis geïntroduceerd voor het inkomen boven de € 100.000, de nettolijfrente. Hierna zal op deze nettolijfrente nader worden ingegaan.

Nettolijfrente

Derde pijler/vrijstelling vermogensrendementsheffing

Met de voorgestelde nettolijfrente kan op vrijwillige basis in de derde pijler worden bijgespaard om een oudedagsvoorziening te bereiken die ongeveer overeenkomt met een brutopensioenopbouw van 1,875% van het gemiddeld verdiende salaris. De voorziening staat open voor iedereen met een inkomen boven de aftoppingsgrens, dus werknemers,

Mr Caroline Uenk
Junior consultant bij KWPS

ondernemers (inclusief zzp'ers) en resultaatgenieters. Bij de nettolijfrente geldt dat de uitkeringen in de nettosfeer worden gedaan. De premies zijn niet aftrekbaar in box 1, de opgebouwde aanspraken zijn vrijgesteld in box 3 en de uitkeringen zijn niet belast in box 1. De nettolijfrente is geen pensioen in de zin van de Pensioenwet. De faciliteit wordt geregeld in hoofdstuk 5 van de wet op de inkomstenbelasting 2001, het gedeelte in de inkomstenbelasting over de vermogensrendementsheffing.

De maximale in te leggen premie wordt bepaald op basis van een leeftijdsafhankelijke staffel vermenigvuldigd met de nettofactor (0,48) en de grondslag. De factor 0,48 is logisch omdat het bruto inkomen waarover de grondslag berekend wordt, belast is met 52%. Er blijft dan 48% voor de nettolijfrente over. De staffel is gericht op een te bereiken ouderdompensioen van 75% van de gemiddelde grondslag na 40 jaar. Het lijkt er dus op dat hiervoor een leeftijdsafhankelijke staffel wordt geïntroduceerd die vergelijkbaar is met 87,21% (is gelijk aan 1,875 gedeeld door 2,25%) van de huidige beschikbare premiestaffel maal 48%.

Wel wordt het interessant of de nettolijfrentestaffel gebaseerd zal zijn op staffel IV van het staffelbesluit betreffende het ouderdompensioen en een direct ingaand bereikbaar partnerpensioen of dat er gekozen wordt voor een lagere staffel. Het gaat bij een nettolijfrente om een individueel product. Omdat zowel de fiscale ruimte voor het ouderdompensioen en partnerpensioen wordt afgetopt op € 100.000, ga ik er voorlopig vanuit dat de ruimte afgeleid zal zijn van staffel IV. Mogelijk wordt het overigens een geheel nieuwe staffel. Dit kan bijvoorbeeld omdat geen rekening wordt gehouden met een specifieke carrière. De beschikbare premiestaffels zijn gebaseerd op een salarisstijging van 3% per jaar tot 35-jarige leeftijd; aflopend tot 0% salarisstijging tien jaar voorafgaand aan de pensioendatum.

Voorbeeld

Steven (54 jaar) is CEO en verdient € 250.000 per jaar. Voor deze leeftijdscategorie is bijvoorbeeld een percentage van 8,2% van toepassing. Dit is gebaseerd op 87,21% van het huidige percentage voor een 54-jarige (19,6% in staffel IV) maal de factor 0,48. In dit geval kan hij dus € 12.300 per jaar storten in een nettolijfrente.

Bij brutolijfrenten is voor de aftrek het pensioentekort van het voorafgaande jaar van belang. Bij nettolijfrenten gaat het om de ruimte in het betreffende jaar. Indien de nettolijfrente wordt afgekocht vervalt de vrijstelling van box 3 voor de volledige aanspraak. De aan die omstandigheid voorafgaande jaren kunnen in dat geval ook niet meer in aanmerking worden genomen voor de toepassing van de reserveringsruimte. Er wordt echter geen sanctie, zoals de heffing van revisierente, aan deze afkoop verbonden. Uit de Memorie van Toelichting volgt dat de fiscale faciliteit uitdrukkelijk is bedoeld om opbouw van een (tijdelijke) oudedags- of nabestaandenvoorziening boven de aftoppingsgrens mogelijk te maken.

De aanbieders van nettolijfrenteproducten

Toegelaten aanbieders zijn verzekeraars, banken en beleggingsinstellingen. Pensioenfondsen kunnen ingevolge het wetsvoorstel

geen nettolijfrente aanbieden omdat dit geen pensioen is in de zin van de Pensioenwet. Het kabinet vindt het onwenselijk dat pensioenfondsen een nettolijfrente gaan uitvoeren omdat de regelingen in de tweede pijler over het algemeen een ander karakter hebben dan de regelingen in de derde pijler: collectieve regelingen op grond van arbeidsverhoudingen, waarbij de werknemer verplicht deelneemt. Bovendien valt een product van een pensioenfonds niet onder de Wft. De nettolijfrente moet een complex product worden in de zin van de Wft. Daar moet een passend advies aan ten grondslag liggen.

Is nettolijfrente passende en praktisch uitvoerbare oplossing voor aftopping salaris?

animo om daadwerkelijk dergelijke producten aan te bieden een stuk lager kan zijn dan waar het kabinet op dit moment wellicht vanuit gaat.

Omdat de nettolijfrente geen afkoopverbod kent en er ook geen 'echte' sancties zijn verbonden aan de afkoop zal er een situatie van zelfselectie ontstaan. Verzekeraars kunnen hun sterftewinst hierdoor tot een minimum zien dalen. In een verzekering moet een kans op nadeel opgenomen zijn. Is sprake van 0% of 90% restitutie bij overlijden dan zal een zieke verzekerde de nettolijfrente willen afkopen; is sprake van 110% restitutie dan zal hij juist niet afkopen zodat bij zijn overlijden zijn partner of erfgenamen meer uitgekeerd krijgen. Om dit risico op zelfselectie in te bouwen zal een verzekeraar met dit gedrag rekening houden en dientengevolge de kosten in het product verhogen. Deze kostenverhoging maakt het verzekerde product commercieel minder aantrekkelijk.

Een ander punt van aandacht bij verzekeraars is de toepassing van de zogenaamde life-cycles. De nettolijfrente lijkt in veel opzichten op pensioen en het ligt voor de hand dat verzekeraars bij de beleggingskeuze zullen aansluiten bij de op de deelnemer van toepassing zijnde life-cycle. Voor oudere deelnemers betekent dit een defensieve beleggingsmix, met een daarbij behorend lager rendement. Een groot deel van de doelgroep die wordt geraakt door de aftopping heeft het bedrag dat zij in de nettolijfrente kunnen inleggen niet direct nodig. Het wordt voor de oudere deelnemers uit deze groep in veel gevallen aantrekkelijker om niet te kiezen voor een verzekeraar, maar voor een bank of een beleggingsinstelling waar zij vrij kunnen beleggen en hun beleggingsmix zelf kunnen samenstellen en waarbij hij hogere rendementen kunnen worden behaald.

Een bank kan de nettolijfrente aanbieden. Bij de huidige bankspaarproducten worden hogere rentes gegeven dan in reguliere spaarrekeningen. Een van de redenen hiervoor is dat de bank door de nadelige consequenties van afkoop er vanuit kan gaan dat de meeste lijfrentebankspaarrekeningen lopen tot pensioendatum. Omdat de nettolijfrente zonder nadelige gevolgen kan worden afgekocht, zal de rente nauwelijks hoger zijn dan de spaarrente. Een

In haar commentaar verzoekt de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs de staatssecretaris aan te geven of is gepeild of banken en verzekeraars bereid zijn een nettolijfrenteproduct aan te bieden. In het verleden is namelijk gebleken dat het

variant is dat de bank wel een hogere rente geeft maar bij afkoop kosten in rekening brengt. Deze kosten zijn dan een vergoeding voor rente die de bank door de vervroegde opname is misgelopen.

Vrijwillige deelname

Uitgangspunt van de nettolijfrente is dat het gebruik van de spaarfaciliteit op vrijwillige basis plaatsvindt. Om die reden is in het wetsvoorstel geregeld dat een regeling alleen kwalificeert, als een werkgever die participerende werknemers een bijdrage geeft, ook de niet participerende werknemers die voor het overige in dezelfde omstandigheden verkeren eenzelfde bijdrage verleent.

Hiermee wordt volgens het Kabinet bewerkstelligd dat de keuze van werknemers om deel te nemen niet wordt beïnvloed door de bijdrage van de werkgever. Eenzelfde eis gold ook voor de werkgeversbijdragen aan de levensloopregeling. Ten aanzien van deze eis kan de vraag worden gesteld of de verplichting om aan de "overige werknemers die voor het overige dezelfde omstandigheden verkeren" eenzelfde bijdrage te verstrekken geen inbreuk maakt op de vrijheid van de werkgever ten aanzien van zijn beloningsbeleid van zijn werknemers.

Er wordt ook aangegeven dat het mogelijk is dat er door de werkgever een collectieve regeling wordt aangeboden, maar dat deelname hieraan altijd zal plaatsvinden door een opt-in. Op deze wijze blijft het de individuele keuze van de werknemer om wel of niet deel te nemen aan de spaarfaciliteit.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat deelnemers zich verenigen in bijvoorbeeld een stichting en op deze wijze een collectieve regeling afsluiten, waardoor ook hier collectiviteitsvoordeel kan worden behaald.

Strijdigheid met het EU-recht

In het commentaar van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs op dit wetsvoorstel wordt er ook aandacht gevraagd voor de grensoverschrijdende aspecten van de nettolijfrente. In de eerste plaats wordt hierbij gewezen op het feit dat er voor buitenlands belastingplichtigen geen vrijstellingsfaciliteit wordt gecreëerd. Op grond van de Wet Inkomstenbelasting 2001 worden zij voor lijfrenterechten niet in de heffing betrokken, maar de woonstaat zal in veel gevallen geen vrijstellingsfaciliteit kennen zoals deze voor binnenlands belastingplichtigen is voorgesteld. Het heeft als gevolg dat niet-inwoners van Nederland met een salaris boven de € 100.000, door de maximering van het pensioengevend salaris ongunstiger worden behandeld dan inwoners.

In de tweede plaats wordt in het commentaar gewezen op de mogelijkheid van dubbele heffing. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen indien een inwoner van Nederland emigreert. In dat

geval is het heffingsrecht op de uitkeringen die zij genieten uit de nettolijfrente in verdragsituaties toegewezen aan het woonland. Als deze uitkeringen in het woonland worden belast bestaat de mogelijkheid van een (gedeeltelijke) dubbele heffing. De opbouw is niet fiscaal gefacilieerd, de uitkeringen worden belast en er kan geen gebruik meer worden gemaakt van de vrijstelling in box 3.

In beide gevallen kan er strijdigheid met het EU-recht optreden.

Conclusie

Op basis van de wijzigingen in het fiscale kader zullen veel pensioenregelingen per 1 januari opnieuw moeten worden aangepast. Daarnaast zijn er ten aanzien van de nettolijfrente een groot aantal zaken nog onduidelijk, waarvan er een aantal in dit artikel kort zijn aangestipt. De kernvraag blijft of de nettolijfrente een passende en praktisch uitvoerbare oplossing biedt voor de aftopping van het salaris of dat er in de praktijk moet worden gezocht naar andere nettocompensatievormen. Alternatieven kunnen bijvoorbeeld worden gezocht in de richting van het netpensioen of nettosparen. ■